

Charles Dickens

Čarovná rybí kostička

Byl jednou jeden král a královna. Král byl nejmužnější ze všech mužů a královna byla bezesporu nejkrásnější ze všech žen v celém království. Král a královna měli devatenáct dětí ve stáří od sedmi let do sedmi měsíců a měli pořád další a další. Sedmnáct dětí pečovalo o nejmladší nemluvnátko a nejstarší Alenka se starala o všechny.

Začneme tedy s naším příběhem.

Jednou ráno, když šel král do úřadu, zastavil se v obchodě s rybami, aby koupil půldruhé libry lososa, ne moc blízko od ocasu, a dal ho donést domů, jak mu nakázala královna, pečlivá hospodyňka. Pan Ploutvička, obchodník s rybami, řekl:

„Prosím, pane! Čím mohu ještě posloužit? Poroučím se!“

Král kráčel do úřadu v melancholické náladě. Do výplaty bylo totiž ještě daleko a některé z jeho malých dětiček vyrůstaly ze svých šatů.

Neušel daleko, když ho dohonil poslíček pana Ploutvičky a řekl:

„Pane, všiml jste si té staré paní v našem obchodě?“

„Jaké staré paní?“ podivil se král. „Žádnou jsem neviděl.“

Král starou paní neviděl, protože pro něho byla neviditelná, třebaže pro poslíčka pana Ploutvičky byla viditelná. Možná proto, že poslíček pana Ploutvičky tolik cákal a stříkal vodou v krámě a tak zuřivě plácal mořskými jazyky, že kdyby pro něj nebyla viditelná, byl by jí zničil šaty.

Právě v tu chvíli stará dáma přicupitala. Byla oblečená v prvotřídní měňavé hedvábí, které vonělo sušenou levandulí.

„Jste král Novák První, není-liž pravda?“ zeptala se stará paní.

„Novák je mé jméno,“ odpověděl král.

„Otec – nemýlím-li se – krásné princezny Alenky?“ pokračovala stará paní.

„A osmnácti dalších dětiček,“ přisvědčil král.

„Poslyšte, vy jdete právě do úřadu,“ řekla stará paní.

Krále okamžitě napadlo, že to musí být víla, protože kdyby to nebyla víla, jak by to mohla vědět?

„Máte pravdu,“ odpověděla na jeho myšlenky stará paní. „Jsem dobrá víla Bábřlína. Dejte pozor! Až se vrátíte domů, nabídněte zdvořile princezně Alence kousek lososa, kterého jste právě koupil.“

„Možná že by jí nesvědčil,“ namítl král.

Stará paní se nad tímto nesmyslným nápadem tak rozzlobila, že se král v tu chvíli úplně vyplašil a pokorně ji prosil za prominutí.

„Člověk pořád jenom slyší, že tohle někomu nesvědčí a ono mu nesvědčí,“ řekla stará paní s největším pohrdáním, jakého jen byla schopna. „Nebuďte krkoun. Tak se mi zdá, že chcete sníst celého lososa sám.“

Král svěsil při tomto pokárání hlavu a slíbil, že už víckrát nebude mluvit o tom, že něco někomu nesvědčí.

„Budte tedy tak hodný a nemluvte o tom,“ pravila víla Bábřlína. „Když bude krásná princezna souhlasit a sní lososa – a já myslím, že souhlasit bude – uvidíte, že nechá na talíři rybí

kostičku. Řekněte jí, aby ji osušila a potom ji třela a leštila, až bude zářit jako perleť, a aby o ni pečovala jako o můj dar.“

„To je všechno?“ zeptal se král.

„Nebudte netrpělivý, pane,“ přísně jej pokárala víla Bábrlína. „Neskákejte lidem do řeči! Je to práce s vámi dospělými! Vždycky to děláte.“

Král znovu svěsil hlavu a slíbil, že to víckrát neudělá.

„Tak buďte tak hodný a už to víckrát nedělejte!“ pokračovala dobrá víla Bábrlína. „Pozdravujte ode mne princeznu Alenku a řekněte jí, že rybí kostička je kouzelný dar, kterého se může použít jen jedinkrát, ale v tom jediném případě že jí splní, co si bude přát, *bude-li si to přát v pravý čas*. To je mé poselství, vyřídte je.“

Král se právě začal ptát: „A směl bych vědět proč?“, když tu se víla doopravdy rozzlobila.

„Budete už konečně jednou hodný, pane?“ vykřikla a dupla si. „Proč a nač! Pořád chcete vědět proč. Pro slepičí kvoč! Tisíc láter! Už mám až po krk těch vašich dospělých proč!“

Král se nesmírně poděsil, když viděl, jak se ta stará paní rozčiluje, a pravil, že velmi lituje a že se už víckrát nebude vyptávat proč.

„Buďte tak laskav a nevyptávejte se,“ ukončila stará paní rozhovor a zmizela.

A král šel a šel a šel, až došel do úřadu. Tam psal a psal a psal, až byl čas jít domů. Doma zdvořile vyzval princeznu Alenku – jak mu víla nakázala – aby si také vzala lososa. Když si na něm velmi pochutnala, spatřil král na jejím talířku rybí kostičku, jak řekla víla, že ji uvidí, a vyřídil Alence vílino poselství.

Princezna Alenka velmi pečlivě kostičku osušila a potom ji třela a leštila, až zářila jako perleť.

No a druhý den zrána, když se královna chystala vstát z postele, řekla: „Ach bože, bože, má hlava, má hlava!“ a pak omdlela.

Princezna Alenka náhodou právě nakukovala dovnitř dveřmi komnaty, aby se poptala, co je se snídání. Když spatřila svou královskou maminku v tomto stavu, velice se vyplašila a zazvonila na Peggy – tak se jmenovala vrchní komornice.

Ale poté si vzpomněla, kde je lahvička s čichací solí, vyšplhala se na židli a vzala ji; a potom vyšplhala na jinou židli u postele a přidržela lahvičku se solí královně u nosu; a pak seskočila a donesla trochu studené vody a pak zase vyskočila a svažila královně čelo; zkrátka, když přišla vrchní komornice, řekla ta dobrá stařena princezničce:

„Ty jsi ale čiperka! Sama bych to líp neudělala!“

Jenže to nebyla nejhorší nemoc dobré královny. Kdepak! Královna už dlouho skutečně vážně stonala. Princezna Alenka dbala, aby sedmnáct malých princů a princezniček bylo tiše, a oblékala a svlékala a hýčkala nemluvně a starala se, aby voda v kotlíku na čaj byla stále připravená, ohřívala polévku a čistila krb a ošetřovala královnu a nalévala jí medicínu a dělala všechno, nač jí síly stačily, a měla tolik, tolik práce, kolik jen zvládla udělat. V tomto paláci totiž nebylo mnoho služebníků, a to ze tří důvodů: protože král měl málo peněz, protože se zdálo, že snad nikdy nebude v úřadě povýšen, a protože výplata byla pořád daleko, že vypadala skoro tak vzdálená a tak maličká jako nějaká hvězdička.

Ale kde byla čarodějná kostička onoho rána, kdy královna omdlela? Samozřejmě,

byla v kapse princezny Alenky! Už ji málem vytáhla, aby přivedla královnu zpátky k vědomí, ale zase ji zastrčila a poohlédla se po lahvičce s čichací solí.

Sotva se onoho rána královna probudila z mdlob a zdřímla si, spěchala princezna Alenka nahoru do svého pokojíčku, aby sdělila nejpodivuhodnější tajemství nejdůvěrnější přítelkyni, vévodkyni. Lidé ji považovali za panenku, ale doopravdy to byla vévodkyně, třebaže kromě princezny to nikdo jiný nevěděl.

To nejpodivuhodnější tajemství bylo tajemství o čarodějně rybí kostičce. Vévodkyně její historii dobře znala, protože princezna se jí se vším svěřila. Princezna klekla u postele, na níž ležela vévodkyně, úplně oblečená a vzhůru, a pošeptala jí tajemství. Vévodkyně se usmála a přikývla. Lidé se možná domnívali, že se nikdy neusmívá a nepřikyvuje hlavou, ale vévodkyně to dělávala často, třebaže to kromě princezny nikdo nevěděl.

Potom princezna Alenka zase rychle seběhla dolů, aby pečovala o královnu. Často bývala v královnině komnatě sama, ale po celou dobu, co byla královna nemocná, sedával s ní večer u královnina lože i král. A král každý večer seděl a úkosem na Alenku pohlížel a divil se, proč nevytáhne čarodějnou rybí kostičku. Pokaždé, když to princezna Alenka zpozorovala, vyběhla nahoru, znovu pošeptala své tajemství vévodkyni a kromě toho jí řekla:

„Dospělí si myslí, že my děti nemáme nikdy rozum!“

A vévodkyně, ačkoliv to byla nejvznešenější vévodkyně, jakou kdy svět viděl, na ni spiklenecky mrkla.

„Alenko,“ řekl jednou král, když mu princezna přála dobrou noc.

„Copak, tati?“

„Co se stalo s tou čarodějnou rybí kostičkou?“

„Mám ji v kapse, tati.“

„Neztratilas ji náhodou?“

„Ale kdepak, tati!“

„Nebo nezapomnělas na ni?“

„Opravdu ne, tati!“

No a jindy se zase strašlivý malý kousavý mopslík od sousedů přihnal na jednoho malého prince, když šel ze školy a zastavil se na schodech, a k smrti ho vyděsil. Princ prorazil rukou skleněnou výplň ve dveřích a krvácel a krvácel a krvácel. Jakmile sedmnáct ostatních malých princů a princezniček vidělo, jak krvácí a krvácí a krvácí, také se k smrti vydělili a hned začali křičet, až jim jejich sedmnáct tvářiček naráz zmodralo.

Ale princeznička Alenka jim jednomu po druhém zakryla sedmnáctera ústa a přinutila je, aby ztichli, protože královna je nemocná. A pak dala zraněnému princovi ruku

do umývadla s čistou studenou vodou, zatímco ostatní na ni zírali – dvakrát sedmnáct je třicet čtyři – třiceti čtyřma očima, a pak prohlédla ruku, jestli v ní nejsou střeptiny skla, a naštěstí v ní žádné střeptiny skla nebyly. Potom řekla dvěma princům na buclatých nožičkách, malým, ale statným:

„Rychle mi přineste královský vak s odštířky, musím stříhat, stehovat a nějak to sflikovat.“

Tak se tito dva princové opřeli do královského pytle s odštířky a přivlekli ho. Princezna Alenka si sedla na stoličku, vzala velké nůžky a jehlu a nit a stříhala a stehovala a flikovala, až ušila obvaz. Vyzkoušela jej princovi a sedl mu báječně. No a když byla se vším hotová, spatřila královského tatínka, jak stojí u dveří a dívá se na ni.

„Alenko!“

„Copak, tati?“

„Cos to dělala?“

„Stříhala a stehovala a flikovala, tati.“

„Kde je čarodějná rybí kostička?“

„V mé kapse, tati.“

„Neztratilas ji náhodou?“

„Ale kdepak, tati!“

„Nebo nezapomnělas na ni?“

„Opravdu ne, tati!“

Potom vyběhla nahoru k vévodkyni a vyprávěla jí, co se stalo, a znovu jí svěřila své velké tajemství, a vévodkyně potřásla zlatými kučerami a zasmála se růžovými rty.

No dobrá! A jindy zase miminko spadlo za mřížku u krbu. Sedmnáct malých princů a princezniček na to bylo zvyklých, protože skoro pořád padali přes mřížku u krbu nebo ze schodů, ale miminko na to dosud zvyklé nebylo, a napuchla mu tvář a zmodralo oko.

Jakpak se jen stalo, že to nebohé děťátko upadlo? Sklouzlo princezně Alence z klína, právě když seděla před kuchyňským ohništěm ve velké hrubé zástěře, v níž se téměř ztrácela, a chystala se loupat tuřín do zeleninové polévky k obědu. A jakpak se dostala princezna Alenka k této práci? Toho rána utekla králova kuchařka se svým nejmilejším, což byl velmi urostlý, ale i velmi nachmelený voják. Když nemluvňátko spadlo za mřížku ohniště, všech sedmnáct malých princů a princezniček, kteří plakali kvůli všemu, co se přihodilo, se rozplakalo a rozkřičelo. Ale princezna Alenka (třebaže se sama nemohla ubránit několika slzičkám) je okřikla, aby byli zticha, aby se nepřitížilo královně, která se nahoře rychle zotavovala, a řekla:

„Držte jazyk za zuby, vy protivní opičáčci, než miminko prohlédnu!“

Potom prohlédla miminko a zjistila, že si nic nezlámalo. Na nebohé očičko přiložila studenou žehličku a hýčkala tu nebohou tvářičku, až jí děťátko konečně usnulo v náručí. Pak řekla sedmnácti malým princům a princezničkám:

„Bojím se ho teď položit, aby se neprobudilo a nemělo bolesti. Buďte hezky hodní a všichni můžete dělat kuchaře!“

Když to princové a princezničky uslyšeli, vyskakovali radostí a chystali si ze starých novin kuchařské čepice. Princezna Alenka dala jednomu solničku a jednomu dala ječné kroupy a jednomu dala zeleninu a jednomu dala tuřín a jednomu dala mrkev a jednomu dala cibuli a jednomu dala kořenku, až se ze všech stali kuchaři a všichni pobíhali a pracovali, zatímco ona seděla uprostřed, skoro ji ani nebylo vidět ve velké hrubé zástěře, a chovala miminko.

Za nějakou dobu byla zeleninová polévka hotová a děťátko se probudilo a usmívalo se jako andílek a Alenka ho svěřila nejklidnější princezničce.

Ostatní princové a princezničky se shlukli do vzdáleného kouta, protože se obávali, aby je to nepostříkalo a neopařilo – vždycky se jim totiž něco přihodilo – a odtamtud pokukovali, jak princezna Alenka nalévá z plného hrnce polévku.

Jak se polévka vařila a krásně z ní vystupovala pára a voněla jako kytička, malí princové a princezničky zatleskali rukama. To přimělo i miminko, aby také zatleskalo ručkama, a když malí princové a princezničky viděli, jak tleská a jak se tváří, jako by mělo komické bolení zubů, rozesmáli se. Tak princezna Alenka řekla:

„Hezky se smějte a buďte hodní. Po obědě uděláme děťátku v rohu hnízdo a tam bude sedět a dívat se na tanec osmnácti kuchtíků.“

To malé prince a princezničky tolik potěšilo, že snědli všechnu zeleninovou polévku a umyli všechny talíře a všechno nádobí a uklidili a odsunuli stůl do rohu. A potom v kuchařských čepicích a princezna Alenka v hrubé zástěře – v níž se skorem ztrácela a která náležela kuchařce, která utekla se svým nejmilejším, velmi urostlým, ale velmi na-

chmeleným vojákem – tancovali tanec osmnácti kuchtíků před andělským nemluvnátkem a tomu se to tak líbilo, že zapomělo na oteklou tvář a zmodralé oko a jásalo radostí.

A tehdy spatřila princezna Alenka znovu krále Nováka I., svého otce, jak stojí ve dveřích a pohlíží dovnitř. Král se princezny Alenky zeptal:

„Co jsi dělala, Alenko?“

„Vařila a hospodařila, tati.“

„A co jsi ještě dělala, Alenko?“

„Starala se, aby děti měly dobrou náladu, tati.“

„A kde máš čarodějnou rybí kostičku, Alenko?“

„V kapse, tati.“

„Neztratilas ji náhodou?“

„Ale ne, tati.“

„Nebo nezapomnělas na ni?“

„Opravdu ne, tati.“

Král potom tak těžce vzdychl a tak ztrápeně usedl, tak unaveně složil hlavu do dlaní a loktem se opřel o kuchyňský stůl, odsunutý do rohu, a vyhlížel tak sklíčeně, že se sedmnáct malých princů a princezniček tiše vyplížilo z kuchyně a nechalo ho o samotě s princeznou Alenkou a s andělským nemluvnátkem.

„Co se stalo, tati?“

„Jsem strašně chudý, dítě.“

„Nemáš vůbec žádné peníze, tati?“

„Žádné, dítě.“

„A nemůžeš je nijak získat, tati?“

„Nijak,“ odpověděl král. „Snažil jsem se ze všech sil a zkoušel jsem všechny možné způsoby.“

Jakmile princezna Alenka uslyšela poslední slova, začala vsouvat ruku do kapsy, v níž měla čarovnou rybí kostičku.

„Tati,“ zeptala se, „když se člověk snažil ze všech sil a vyzkoušel všechny možné způsoby, to musel skutečně udělat všechno, co bylo v jeho silách?“

„Nepochybně, Alenko.“

„Když jsme už udělali všechno, co bylo v našich silách, tati, a přece to nestačilo, pak myslím přišel vhodný čas, abychom požádali o pomoc ostatní!“

Toto bylo to pravé tajemství čarodějné rybí kostičky, které sama vypátrala ze slov dobré víly Bábrlíny a které tak často šeptávala své krásné a vznešené přítelkyni vévodkyni.

